

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПОЛІТОЛОГІЯ»

з підготовки здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти

Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	«Право»

Полтава 2020 рік

Розробник /укладач програми:

Горбань О.В. – к. філософ. н., доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Приходько С.М. – кандидат політичних наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавської державної аграрної академії

Данько Ю.А. – кандидат політичних наук, доцент кафедри політології, соціології та культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Програму навчальної дисципліни «Політологія» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства

Протокол засідання кафедри від 28 травня 2020 р., № 10

Завідувач кафедри правознавства

д. ю. н., професор

_____ Г. В. Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

д. ю. н., професор

_____ С.О. Гладкий

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Політологія» пропонується здобувачам ступеня вищої освіти молодший бакалавр у галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право в циклі вибіркових дисциплін. Орієнтована на збалансоване поєднання соціально-гуманітарної та професійної підготовки здобувачів. Зокрема політологія має тісний міжпредметний зв'язок із навчальними дисциплінами фахової підготовки правників, які забезпечують знання і розуміння ними основ теорії права, ретроспектив формування правових та державних інститутів у контексті політичної складової суспільства.

Політологічна складова фахової підготовки правників України актуальна в контексті європейської інтеграції країни. Політологія як наука й навчальна дисципліна є продуктом Західної цивілізації ХХ ст. Суть і зміст політології пронизує ідея узгодження й гармонізації діяльності політичної системи суспільства з правовою системою під контролем громадянського суспільства заради демократії й прав людини, забезпечених верховенством права. Український шлях до цих цивілізаційних цінностей досі складний і звивистий, що періодично фіксують резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо України, звіти європейських моніторингових місій про виконання Україною взятих на себе зобов'язань перед Радою Європи. Проблема співвідношення політики і права в європейському її вирішенні досі не розв'язана.

Політологія в Україні стала вивчатися в системі вищої освіти лише з кінця ХХ ст. Підручники й навчальні посібники з політології поступово наповнюються здобутками західних політологів, які творчо розвиваються вітчизняними фахівцями в цій галузі знань – продуктами новоствореної освітньої й наукової української політологічної школи.

Пропонований здобувачам ступеня вищої освіти молодший бакалавр зміст навчальної дисципліни «Політологія» із циклу соціально-гуманітарних дисциплін охоплює тематику двох основних модулів: «Базові засади політології» і «Політика та суспільство». Тематика першого змістового модулю: політологія як навчальна дисципліна; політика і влада; політична система суспільства; політичні режими; політичні партії; громадські організації та рухи. Тематика другого змістового модулю: людина і політика. Громадянське суспільство; політична свідомість і політична культура; політична діяльність і політичний процес; політичні конфлікти; політика й національні відносини; міжнародна політика.

Аннотация учебной дисциплины

Учебная дисциплина «Политология» предлагается соискателям степени высшего образования младший бакалавр в отрасли знаний 08 Право специальности 081 Право в цикле дисциплин по выбору. Ориентирована на сбалансирование социально-гуманитарной и профессиональной подготовки

соискателей. В частности политология имеет тесную межпредметную связь с учебными дисциплинами профессиональной подготовки юристов, обеспечивающих знание и понимание ими основ теории права, ретроспектив формирования правовых и государственных институтов в контексте политической составляющей общества.

Политологическая составная часть профессиональной подготовки юристов в Украине актуальна в контексте европейской интеграции страны. Политология как наука и учебная дисциплина – это продукт Западной цивилизации XX века. Сущность и содержание политологии пронизывает идея согласования и гармонизации деятельности политической и правовой систем под контролем гражданского общества для защиты демократии и прав человека под эгидой верховенства права. Украинский путь к достижению этих цивилизационных ценностей трудный и извилистый, что периодически фиксируют резолюции Парламентской Ассамблеи Совета Европы по Украине, отчеты европейских мониторинговых миссий по выполнению Украиной взятых на себя обязательств перед Советом Европы. Проблема соотношения политики и права в европейском ее понимании до сих пор не решена.

Политология в Украине стала изучаться в системе высшего образования лишь с конца XX века. Учебники и учебные пособия по политологии постепенно наполняются наследием западных политологов, которое творчески развивается отечественными специалистами в этой отрасли знаний – продуктами новосозданной образовательной и научной украинской политологической школы.

Предлагаемое соискателям степени высшего образования младший бакалавр содержание учебной дисциплины «Политология» в цикле социально-гуманитарных дисциплин охватывает тематику двух основных модулей: «Базовые основания политологии», «Человек и общество». Тематика первого содержательного модуля: политология как учебная дисциплина; политика и власть; политическая система общества; политические режимы; политические партии; гражданские организации и движения. Тематика второго содержательного модуля: человек и политика. Гражданское общество; политическое сознание и политическая культура; политическая деятельность и политический процесс; политические конфликты; политика и национальные отношения; международная политика.

Annotation of educational discipline

The discipline "Political Science" is offered to applicants for the degree of higher bachelor in the field of knowledge 08 Law specialty 081 Law in the cycle of elective disciplines. Focused on a balanced combination of socio-humanitarian and professional training of applicants. In particular, political science has a close interdisciplinary connection with the disciplines of professional training of lawyers, which provide them with knowledge and understanding of the basics of legal theory,

retrospective formation of legal and state institutions in the context of the political component of society.

The political science component of the professional training of Ukrainian lawyers is relevant in the context of the country's European integration. Political science as a science and academic discipline is a product of Western civilization of the XX century. The essence and content of political science is permeated by the idea of harmonizing and harmonizing the activities of the political system of society with the legal system under the control of civil society for the sake of democracy and human rights, guaranteed by the rule of law. Ukraine's path to these civilizational values is still complex and tortuous, as periodically recorded in the resolutions of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on Ukraine, the reports of European monitoring missions on Ukraine's fulfillment of its commitments to the Council of Europe. The problem of the relationship between politics and law in its European solution is still unresolved.

Political science in Ukraine began to be studied in the system of higher education only at the end of the XX century. Textbooks and manuals on political science are gradually being filled with the achievements of Western political scientists, who are creatively developing domestic specialists in this field of knowledge - the products of the newly created educational and scientific Ukrainian political science school.

The content of the discipline "Political Science" from the cycle of social and humanitarian disciplines offered to applicants for the degree of higher bachelor's degree covers the subject of two main modules: "Basic principles of political science" and "Politics and society". Topics of the first semantic module: political science as an academic discipline; politics and power; political system of society; political regimes; political parties; public organizations and movements. Topics of the second content module: man and politics. Civil society; political consciousness and political culture; political activity and political process; political conflicts; politics and national relations; international politics.

ВСТУП

Сучасний суспільний розвиток характеризується стрімко зростаючою роллю політики, адже остання є тією сферою суспільного життя, що концентрує найважливіші його проблеми, пов'язані з інтересами різних соціальних груп. Збагнути ж сутність політики, з'ясувати механізми владарювання, розкрити мотиви та цілі діяльності політичних суб'єктів покликана політологія – наука про політику та її взаємовідносини з людиною і суспільством.

Ця наука допомагає формувати політичну культуру громадян, створювати громадянське суспільство. Її вивчення – один з найефективніших способів соціалізації особи, засвоєння нею демократичних цінностей.

Програма навчальної дисципліни «Політологія» складена відповідно до освітньої програми підготовки молодшого бакалавра спеціальності 081 «Право». «Політологія» є вибірковою навчальною дисципліною циклу суспільно-гуманітарної підготовки.

Знання основ політології необхідне для виконання багатьох функцій юриста, вирішення конкретних завдань юридичної діяльності.

Предметом навчальної дисципліни «Політологія» є система знань про закономірності й тенденції становлення та розвитку взаємовідносин соціальних суб'єктів (особи, соціальних груп, політичних партій, націй, держав тощо) з приводу політичної влади, організації політичних систем в окремих суспільствах та їхню взаємодію на міжнародній арені.

Міждисциплінарні зв'язки. Політика як вид суспільної діяльності співвідноситься з іншими її видами – економікою, мораллю, релігією, правом. Так і політологія в системі суспільствознавчих наук є самостійною навчальною дисципліною й водночас тісно пов'язана та взаємодіє з іншими суспільними науками, об'єктом котрих, певною мірою, є політична сфера суспільного життя: філософія, історія, правознавство, соціологія, політична економія, соціальна психологія тощо.

Предмет політології має тісний зв'язок із предметами юридичних навчальних дисциплін, передусім з таких питань, як держава, влада, право, закони, демократія, суверенітет, відповідальність, юридична культура, права людини, вибори, суспільний та державний лад тощо.

Навчальна дисципліна «Політологія» викладається після опанування ряду дисциплін циклу професійної підготовки – «Теорії держави і права», «Історії держави і права зарубіжних країн», «Історії держави і права України», «Конституційного права України», «Державного (конституційного) права зарубіжних країн», – базові поняття яких мають стати підґрунтям для засвоєння найважливіших категорій політології.

У цілому, програма навчальної дисципліни «Політологія» структурована з урахуванням загальних і професійних компетентностей майбутніх юристів. Набуті знання з навчальної дисципліни сприятимуть більш якісному й предметному засвоєнню інших професійно-орієнтованих дисциплін, а в

кінцевому результату – формуванню фахівців у галузі права, конкурентоспроможних на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Базові засади політології.

Модуль 2. Політика та суспільство.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політологія» є формування політичної свідомості та політичної культури на основі знань про політичну систему суспільства, розуміння сутності, закономірностей, випадковостей та перспектив розвитку політичних подій і явищ.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми: загальні:

ЗК 7. Здатність до абстрактного й аналітичного, критичного мислення; здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 10. Здатність знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних.

ФК 10. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, здійснювати публічні виступи, брати участь у дискусіях з правових питань.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПРН 1. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 7. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: **залік**.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

БАЗОВІ ЗАСАДИ ПОЛІТОЛОГІЇ.

Тема 1. Політологія як навчальна дисципліна.

Предмет політології як навчальної дисципліни та її місце в системі соціально-гуманітарних дисциплін вищої юридичної освіти. Співвідношення політології з теорією держави і права.

Методи та інформаційні джерела вивчення політології.

Основні завдання та функції політології. Зростання ролі і значення науки про політику в умовах розбудови правової держави в Україні.

Тема 2. Політика і влада.

Поняття «політика». Політика і влада. Природа політичної влади. Історичні форми політичної влади.

Атрибутивні ознаки та структура політичної влади.

Влада політична та державна, їх співвідношення. Функції політичної влади.

Проблема легітимності політичної влади. М. Вебер про типи легітимності влади.

Принцип розподілу влад у державі. Ефективність політичної влади.

Взаємодія політики і права у реалізації політичної волі та механізмів державної влади.

Тема 3. Політична система суспільства

Сутність політичної системи суспільства. Особливості політичної системи. Місце і роль політичної системи у життєдіяльності суспільства. Політична система суспільства у її взаємодії з економічною, соціальною, правовою та іншими системами.

Функції політичної системи.

Структура політичної системи. Основні інститути політичної системи. Держава як інститут політичної системи, її властивості, місце, роль і значення у політичній системі суспільства.

Політичні системи різних країн. Типологія політичних систем.

Основні напрями реформи політичної системи України.

Тема 4. Політичні режими

«Політичний режим» як категорія політології. Різновиди політичних режимів. Основні параметри політичних режимів: рівень централізації влади, співвідношення держави та громадянського суспільства, правовий статус особи, наявність політичного й ідеологічного плюралізму та легальної опозиції.

Демократія як форма політичної організації суспільства. Основні риси демократичного політичного режиму.

Тоталітарні режими: спільні риси та особливості різних їх проявів.

Авторитарний політичний режим, його види.

Ліберальний та анархо-демократичний режими.

Проблема переходу до демократії. «Хвилі демократизації». Умови демократизації.

Політичний режим в сучасній Україні, його основні риси.

Тема 5. Політичні партії.

Поняття політичної партії. Причини виникнення й історичні етапи розвитку

політичних партій.

Місце політичних партій в політичній системі суспільства. Функції політичних партій.

Критерії класифікації політичних партій: ідеологічна характеристика, політична платформа, методи та засоби діяльності, внутрішня структура тощо.

Становлення багатопартійності в новітній історії України: характеристика основних етапів. Тенденції розвитку політичних партій та партійної системи сучасної України.

Тема 6. Громадські організації та рухи.

Поняття «громадська організація», «громадський рух».

Місце та роль громадських організацій у політичній системі суспільства. Історично обумовлена закономірність виникнення громадських організацій як форми прояву зростаючої політичної активності людей.

Функції та типи громадських організацій.

Причини виникнення та характеристика основних громадських рухів, об'єднань: антимілітаристських, екологічних, правозахисних, альтернативних, політичних, релігійних, культурно-освітніх.

Особливості громадських рухів, їх функції та типологія.

Громадські організації та рухи в політичній історії України.

Модуль 2.

ПОЛІТИКА ТА СУСПІЛЬСТВО

Тема 7. Людина і політика. Громадянське суспільство.

Людина і процес політичної соціалізації людської особи. Політичний зміст особи: ставлення особи до політичної влади .

Форми політичної активності та політичного впливу особи в суспільстві. Політичні права та обов'язки громадян.

Політичне лідерство. Типологія політичних лідерів. Механізми висування політичних лідерів. Вимоги суспільства до політичного лідера. Політичні еліти.

Громадянське суспільство як категорія політології. Теорії громадянського суспільства. Громадянське суспільство – сфера реалізації економічних, соціальних та інших суспільних інтересів поза безпосередньої діяльності держави.

Передумови становлення громадянського суспільства. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.

Тема 8. Політична свідомість і політична культура.

Політична свідомість як відображення політичного буття. Обумовленість політичної свідомості соціально-економічними, культурними умовами розвитку суспільства. Види політичної свідомості. Буденна та політико-теоретична свідомість. Специфіка масової свідомості і психології натовпу. Громадська думка.

Політична свідомість і політична ідеологія. Різновиди політичних ідеологій: консерватизм, лібералізм, соціалізм, комунізм, націоналізм, фашизм, релігійний фундаменталізм.

Поняття «політична культура». Типологія політичних культур. «Громадянська культура». Вплив політичної культури на функціонування політичної системи.

Шляхи формування демократичної політичної культури.

Тема 9. Політична діяльність і політичний процес.

Поняття «політична діяльність» і «політичний процес», їх співвідношення. Критерії диференціації політичної діяльності. Суб'єкти і об'єкти політичної діяльності і політичного процесу. Ієрархія суб'єктів політичної діяльності та їх функції.

Класифікація політичної діяльності за її змістом та об'єктами. Види політичного процесу.

Поняття та функції політичного менеджменту. Менеджмент владної команди. Формування та організація роботи владної команди.

Політичний маркетинг як спосіб регулювання політичного ринку. Функції та види політичного маркетингу. Вивчення громадської думки. Виборча інженерія як пристосування виборчих процедур до реалізації інтересів політичних еліт. Основні методи виборчої інженерії. Політичне рекламування. Основні підходи до формування іміджу політичних лідерів.

Тема 10. Політичні конфлікти.

Поняття конфлікту як соціального явища в суспільстві. Політичний конфлікт як форма взаємовідносин між особами, партіями, політичними групами, класами, державами з приводу влади. Особливості політичного конфлікту. Політичні інтереси та суперечності як об'єктивні та суб'єктивні передумови виникнення конфліктів.

Функції політичного конфлікту в політичній діяльності.

Види політичних конфліктів.

Об'єкт і предмет політичного конфлікту. Учасники конфлікту.

Поняття та ознаки політичної кризи. Типи політичних криз.

Шляхи розв'язання політичного конфлікту. Особливості виходу із політичної кризи. Поняття політичного консенсусу.

Політичні конфлікти і кризи в сучасному українському суспільстві.

Тема 11. Політика й національні відносини.

Поняття нації й національних відносин.

Національна політика: цілі, принципи, проблеми. Нація та держава. Національний суверенітет. Форми і сутність національно-державних утворень та об'єднань, їх основні риси та відмінні ознаки.

Національна самосвідомість і культура. Націоналізм і патріотизм як явища

соціально-політичного життя, основні форми прояву. Поняття шовінізму й інтернаціоналізму.

Національні політичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи розв'язання.

Національна політика сучасної України. Загальні засади національної політики в Конституції України. Політичні механізми і шляхи гармонізації національних відносин в Україні.

Тема 12. Міжнародна політика.

Зовнішня політика держав і міжнародна політика. Поняття, цілі, принципи, функції, засоби міжнародної політики.

Історичні етапи розвитку міжнародної політики. Типи й види міжнародної політики. Рівні міжнародної політики: глобальний, глокальний, регіональний.

Суб'єкти міжнародної політики. Міжнародні урядові організації та їх функції. Міжнародне право і міжнародна політика. Тенденції розвитку міжнародної політики.

Міжнародні політичні конфлікти, їх специфіка. Проблеми врегулювання міжнародних політичних конфліктів.

Україна в міжнародній політиці.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Баранівський В.Ф. Політологія : підручник / В.Ф. Баранівський ; Нац. акад. упр. – К. : Нац. акад. упр., 2016. – 235 с.
2. Гелей С.Д. Політико-правові системи світу : навч. посіб. / С.Д. Гелей, С.М. Рутар. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 346 с.
3. Політологія : підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навч. закладів / Л.М. Герасіна, В.С. Журавський, В.Я. Зимогляд, Н.П. Осипова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ін Юре, 2015. – 519 с.
4. Рудич Ф.М. Політологія: Підручник для студентів вищих навч. закладів / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2015. – 478с.
5. Шляхтун П.П. Політологія. Історія та теорія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

6. Алексеєнко І.Г. Форма державного правління як парадигмальна основа розвитку інституційної структури політики / І.Г. Алексеєнко. – Д. : Пороги, 2011. – 427 с.
7. Андрусяк Т.Г. Історія політичних і правових вчень / Т.Г. Андрусяк, Ф.П. Шульженко. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 304 с.
8. Вебер М. Политические работы (1895-1919) / Макс Вебер / Пер. с нем. Б.М. Скуратова. – М. : Праксис, 2003. – 424 с.

9. Воронянський О.В. Політологія : підруч. / О.В. Воронянський, Т.Ю. Кулішенко, І.В. Скубій. – Х. : ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. – 180с.
10. Воспоминания о Мэгги : Портрет Маргарет Тетчер : Пер. с англ.. / Под ред.. Ізйна Дейла. – К.: Знання, 2003. – 349 с.
11. Гелей С.Д. Політологія : навч. посіб. / С.Д. Гелей, С.М. Рутар. – 8-ме вид., перероб. і допов. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 348 с.
12. Горлач М.І. Політологія: наука про політику : підруч. (для студ. вищ. навч. закладів) / М.І. Горлач, В.Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 840 с.
13. Громадські об'єднання в Україні : Навч. посіб / За ред.. В.М. Бесчастного. – К. : Знання, 2007. – 415 с.
14. Дмитренко М.А. Лекції з політології : інститут президенства: Навчально-методичний посібник / М.А. Дмитренко. – К. : НТУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. – 229 с.
15. Загладин Н. Тоталитаризм и демократия : конфликт века / Н. Загладин // Кентавр. – 1992. – № 5. – С. 5-8.
16. Історія політичної думки : підруч. / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Л. : «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.
17. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія : навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закладів) / Ф.М. Кирилюк. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 594 с.
18. Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс : навч. посіб. / В.М. Кириченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 218 с.
19. Кириченко С.О. Громадянське суспільство і правова держава: поняття та зміст / С.О. Кириченко. – К.: Логос, 2000. – 47 с.
20. Кириченко С.О. Шляхи формування громадянського суспільства і правової держави / С.О. Кириченко. – К. : Логос, 2000. – 85 с.
21. Кін Джон. Громадянське суспільство : старі образи, нове бачення / пер. з англ. О. Грищенко; літ. ред.. О. Грищенко. – К. : К.І.С., 2000. – 192 с.
22. Колодій А.Ф. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні / А.Ф. Колодій. – Л. : Видавництво «Червона калина», 2002. – 272 с.
23. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : Навчальний посібник / М.В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 172 с.
24. Коршук Р. Етнополітологія : навч. посіб. / Р. Коршук. – К. : Алерта, 2011. – 200 с.
25. Кривчик Г.Г. Україна в міжнародних організаціях : Навчальний посібник / Г.Г. Кривчик, С.М. Серьогін, В.Я. Шибко. – К. : АДЕФ-Україна, 2011. – 224с.
26. Кучик О.С. Україна в міжнародних організаціях : Підручник / О.С. Кучик. – Л. : Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2014. – 411 с.

27. Кучик О.С. Зовнішня політика України : Навчальний посібник / О.С. Кучик, О.А. Заяць. – К. : Знання. 2010. – 572 с.
28. Логвина В.Л. Політологія : Навчальний посібник / В.Л. Логвина. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 304 с.
29. Мальцева О. В. Політологія : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О.В. Мальцева, Г.М. Марінова. – Маріуполь : ПДТУ, 2015. – 159 с.
30. Міжнародні організації : Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН / За ред. О.С.Кучика. – К.: «Знання», 2007. – 749с.
31. Мотиль І.І. Основні внутрішні функції української держави / І.І. Мотиль. – К. : ТОВ «ВБ Аванпост-Прим», 2008. – 184 с.
32. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. – Л. : «Новий Світ – 2000», 2015. – 492 с.
33. Обушний М.І. Партологія : Навч. посібник / М.І. Обушний, М.В. Примуш, Ю.Р. Шведа; За ред. М.І. Обушного. – К. : Арістей, 2006. – 432с.
34. Орлик Пилип. Конституція, маніфести та літературна спадщина : Вибр. твори. – К. : МАУП, 2006 – 736 с.
35. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін : Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. / О.В. Філонов, В.М. Субботін. – К. : «Знання», 2008. – 215 с.
36. Павко А.І. Внесок М. Дюверже у розвиток політичної науки / А.І.Павко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – Вип. 102. – 2011. – С.41-45.
37. Панчук М. Етнополітичні процеси в Україні : регіональні особливості /
38. М. Панчук, В. Євтух, В. Войналович та інш. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 396с.
39. Пахарєв А.Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні: Навчальний посібник. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.
40. Піча В. М. Політологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти /
41. В. М. Піча, Н. М. Хома ; за ред. В. М. Пічі. – 5-те вид., випр. і допов. – Л. : Магнолія, 2014. – 303 с.
42. Погорілий Д.Є. Політологія : кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Д.Є. Погорілий. – К. : Центр учбової літератури : Інкос, 2008. – 432 с.
43. Політологія : Навчальний посібник / М.П. Гетьманчук, В.К. Грищук, Я.Б. Турин та інш.; За заг. ред М.П. Гетьманчука. – К. : Знання, 2010. – 416 с.
44. Політологія : наука про політику : підручник для студ. вищ. навч. закл. / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 840 с.
45. Політологія : підручник / В.Г. Антоненко, В.Д. Бабкін, О.В. Бабкіна та ін.; за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 3-те вид., переробл., допов. – К. : Академія, 2013. – 567 с.
46. Політологія : Підручник / М.М. Вегеш та інш. – 3-те вид., перероб. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 384 с.

47. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / За заг. ред. В.С. Бакірова, М.І. Сазонова. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. – 576 с.
48. Примуш М.В. Політичні партії : історія та теорія. Навчальний посібник. – К. : Видавничий дім «Професіонавл», 2008. – 416 с.
49. Скиба В.Й. Вступ до політології : екскурс в історію правничо-політичної думки / В.Й. Скиба, В.П. Горбатенко, В.В. Туренко – К. : Основи, 1996. – 717с.
50. Скрипникова Л.В. Політологія. Навчальний посібник / Л.В. Скрипникова, Л.С. Тутік, М.О. Гринчак. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 272 с.
51. Соснін О.В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) / О.В. Соснін, В.Г. Воронкова, О.Є. Постол. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 556 с.
52. Стратегічна культура та зовнішня політика України : монографія / за заг. редакцією І.М. Ковалю, О.І. Брусилівської, В.А. Дубовика. – О. : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. – 264 с.
53. Сучасна політична лексика : енциклопедичний словник-довідник / [І.Я. Вдовичин, Л.Я. Угрин, Г.В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н.М. – Л. : «Новий Світ-2000», 2015. – 396 с.
54. Хейвуд Э. Политология : учебник / Эндрю Хейвуд. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 544 с.
55. Хуснутдінов О.Я. Громадський рух як рушійна сила формування громадянського суспільства (Третій сектор в Україні. Теоретично-правові та практичні аспекти розвитку) / О.Я. Хуснутдінов. – К. : ФПУ, 2000. – 47 с.
56. Цюрупа М.В., Ясинська В.С. Основи сучасної політології : Підручник для студентів ВУЗів / М.В. Цюрупа, В.С. Ясинська – К. : Кондор, 2009. – 354 с.
57. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник для студентів ВНЗ / Л.Д. Чекаленко. – К. : Кондор, 2011. – 281 с.
58. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні. – Л. : [б. в.], 2010. – 462 с.
59. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та приктика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.
60. Шляхтун, П.П. Політологічний термінологічний словник / П. П. Шляхтун; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Київський університет, 2015. – 543 с.
61. Шульга М.А. Політичний менеджмент : Навч. посіб. / М.А. Шульга, О.А. Зубчик. – К.: Академвидав, 2013. – 157 с.
62. Щедрова Г.П. Громадянське суспільство та політична культура : теоретичний і прикладний аспекти : монографія / Г.П. Щедрова. – Луганськ, «Елтон-2», 2010. – 308 с.